

23. februar 2012

Grenser for politikk

Lysbakkens tankegang er mer problematisk enn det underliggende saksforholdet. Britene har noe vi kan lære av.

500.000 kroner er fordelt fra likestillingsministerens departement til en politisk ungdomsorganisasjon på en uryddig måte. Uryddigheten favner vidt: bevilgningens formål, favorisering av eget parti, manglende journalføring av vesentlige dokumenter, og forledende opplysninger til Stortinget da opprullingen begynte. Kort sagt, kritikkverdige forhold.

Beløpet det gjelder er stort nok til at Stortingets oppfølging er på sin plass. Allikevel må vi ikke overdrive sakens praktiske dimensjon. Sett i forhold til målestokken for andre former for uryddige grensesnitt mellom politikk og særinteresser er dette rent praktisk ingen stor sak. Dessuten er statsråden nå blitt meget ydmyk. Allikevel er det grunn til å reflektere over hans tankegang slik den fremkommer i hans uttalelse på en pressekonferanse 22. februar i flg. Aftenpostens nettavis:

. . .

I dag ble det kjent at embetsverket gikk imot tildelingen av midler til Jenteforsvaret (dvs de 500.00 kr) ... Selv vurderer han det imidlertid annerledes.

- I politisk ledelse mente vi at det ikke var politisk problematisk, sa Lysbakken.

Lysbakken har levd sitt yrkesliv i politikken. Da er det kanskje naturlig for ham å se sin gjerning i perspektiv av politisk aksept og politisk ansvar. Og ettersom den politiske makt i dagens tenkning er suveren, står den naturligvis over byråkratiske innvendinger. Det er denne forestillingen som er problematisk, ut over den aktuelle saken.

I det daglige er det embetsverkets jobb å tilrettelegge for politikernes prioriteringer og beslutninger, - innenfor lover og regler. Dette har alltid vært krevende i situasjoner hvor formalitetene kolliderer med politiske ønsker, men det er blitt verre. Gjennom de siste 10-15 årene har det utviklet seg en politisk kultur som oppfatter embetsverkets motforestillinger som et uttrykk for manglende samarbeidsvilje eller likefrem illojalitet. Tilsvarende er departementenes informasjonsfunksjon tydelig politisert. Således høres ikke lenger embetspersoner i offentligheten som målbærere av faglig baserte vurderinger til aktuelle saker. Denne utviklingen er vi ikke tjent med. All makt – og mest den sterkeste – trenger balanserende mekanismer. Lysbakkens reaksjon er lite oppmuntrende fordi den er tidstypisk.

- - -

I Storbritannia har man en ordning vi burde overveie å importere. Dersom det oppstår uenighet mellom embetsverket og statsråden, kan departementsråden redegjøre skriftlig for sitt syn og be statsråden om instruksjon. Den vil han få, også skriftlig. Og så kommer poenget: Skriftvekslingen innberettes til Parlamentet. Det sier seg selv at dette ikke skjer

ofte, men det forekommer. Den viktigste verdien av ordningen ligger ikke i bruken av den, men i alles bevissthet om at den kan bli brukt. Derved defineres en rollefordeling som gir embetsverket et klart ansvar og et grensesettende politisk virkemiddel.

§